

مکتبہ اسلامیہ

۱۹ نجی سنہ

سنہ ۱۳۱۷

جزء، عدد : ۸۷

بسمارقه دائر بر سؤال

انگلتره ادباسندن بر ذات كامل برنس بسمارقك و فائسندن صكره اورويا اقوام مختلفه سى عقلا سندن برخيلى ذوات مشهوره به برر مکتوب يازم زق مشاراليه حقنده كى فكلرلى نهدن عبارت ايسه اشعار ايتملرينى تمى ايتمش و بوتنييسى ده يوزده طقسان راده سنده اسماعاف اولم زق بر چوق مکتوب آلمش .

صاحب سؤال، آكا دائر رسائل موقوتهدن برينه يازدينى مقاله ده ديوركه :
اوتوز سنهدن زياده بر مدت طويله ايله منسوب اولدينى ملته ايفاي خدمت ايتمش و هله ۱۸۶۶ دن ۹۲ يه قدر ۲۶ سنه دنيا ناك هر طرفده بلا فاصله كندوسندن بحث اولمش اولان بۇ بيوك آدم حقنده اسوچلى بر صاحب فكلردن بشقه كيمسه طوغرى برسوز سويله مامشدر .

بوندن آكلا دمكه بر شخصدن، مشهور بر آدم حقنده كى رأى و مطالعه سى سؤال ايديلنجه اوشخص، اولجه او آدم حقنده حاصل ايتمش اولدينى فكلرى سويله مك ايچون يا بر چوق كلهلر آرامغه و يا خود فكلرينى دكشدير مگه لزوم كور يور .

مكتوبلر مده ايراد ايتديگم سؤال : « بسمارق نصل بر آدم ايدي ؟ » سوزندن عبارت ايدي . سؤالمى ايسه اورويا اقوامنك علم و عرفان ايله مشهور اولان كزيدگان فضلا سندن يوز يگر مى ذاته ارسال ايتمشيدم . بونلردن اوتوزى فرانسه، يگر مى بشى آلمان، اون بشى انگليز، اونى ايتاليان، اونى روس، اونى هولاندهلى، بشى دنمارقهلى، بشى بلجيقالى، بشى اسپانيول، اوچى اسوچلى، ايكيى اسويجرملى ايدي . بو يوز يگر مى ذاتدن، فقط يوز يديسى سؤاله جواب ويردك اون اوچى اجابت ايتدى .

سۆزلىم كۆرۈلدىكى اوزۇرە بىك بىسىلدىر. بۇگا اسوچلى ذات، يەنى موسيو ايسىن
شۇجوابى ويرمىش : « بسمارق، مىسند اقتداردە قوت عزىمى كوسترمىش حقيقى بر -
وطن پروردەر . »

ايشىتە بىم اعتقادىچە بسمارق حقىندە الك طوغرى وجامع الكلم برفكر بيان
ايدىلك استىلنىچە بويلە سۆيىلەمك لازم گلور . كافە اقوامدە مىسند اقتدارە گلش
برجوق ارباب ذكا و فطانت كورلىشدر . فقط بسمارقك فضائى ذكاسىندن زيادە
وطن پرورلىكىندە كوريلور . افعالى ايسە او فضائلك تىجىمىدەر .

مراجعت ايتدىكم فرانسر ارباب قلى طرفىدن آلدېغى مکتوبلەر ، بسمارقك
برطاقم مدايح ذكا و فطانتيلە محاکمە افعالنەدن عبارت اولەرق بۇصورتلە فرانسرلە
مخصوص برطرزىدە ابراز ظرافت و كتم غبط و نفرت ايدلمش ايدى .

آلمانلر ايسە مشاراليە حقىندەكى حرمت و طنداشىليرنى كوستىر سوزلر سو -
يىشلىردى . ھلە فراق فورتنى موسيو شور شومختصر سوزلە جواب ويرمىشدى :
« بسمارقك ماھيت ذاتىەسى ھرنە اولورسە اولسون عظمت افعالى كورمك ايسىيانلر
آلمانلارنىك بۇكۈنكى حالە مەنكەامەان ايتىلى و آنك جوھر جاتى ايسە وطنك
ھردۇرە خاكىندە موجود تىپلى در . »

ابوالضياء توفيق

